
Temné dědictví

Wilbur Smith

KEŇA, ČERVEN 1951

V mihotavém čoudivém svitu pochodní ze suchého chrastí hleděl Kungu Kabaya přes zabitou kozu, jež ležela uprostřed opuštěné misijní kaple, na muže, ženy a děti, kteří ho v ustrašeném očekávání sledovali.

Černochů bylo asi šedesát a všichni patřili ke kmeni Kikuju. Bílí farmáři říkali svým černým nádeníkům „squatteři“, protože bez ohledu na to, jak těžce pracovali nebo jak dlouho jejich otcové, či dokonce dědové na farmě žili, bez ohledu na to, jak dovedně si vystavěli chatrče, v nichž se svými rodinami bydleli, mohli zůstat na farmě pouze s požehnáním majitele, který je mohl kdykoli vyhnat, aniž měli právo se odvolat.

Kabaya upřel zrak na skupinu asi dvaceti squatterů, mužů i žen, kteří byli vybráni pro účast na dnešním obřadu, a pokynul muži v čele řady. Byl vysoký a hubený a bylo mu nanejvýš osmnáct let. S bezstarostnou odvahou mládí se nabídl, že složí přísahu jako první, ale jak na něj začala doléhat tíha jeho rozhodnutí, předstíraná statečnost ustupovala úzkosti a obavám.

Kabaya k němu přistoupil a v otcovském gestu mu položil paži kolem ramenou.

„Nemáš se čeho bát,“ řekl tiše, aby jej slyšel jen mladík. „Zvládneš to. Ukaž jim, že jsi opravdový muž.“

Pět pomocníků, které si Kabaya k obřadu přivedl, si vyměnilo významný pohled a s uznalým příkyvováním a úsměvy pozorovali mladého muže, jenž s obnoveným sebevědomím napřímil záda a zvedl hlavu. Za druhé světové

války sloužili spolu s Kabayou v koloniálním pluku Královských afrických střelců a zúčastnili se nejprve tažení proti Mussoliniho italské armádě v Etiopii a posléze bojovali v Barmě proti Japoncům. Pozorně sledovali jeho postup, když byl během pěti let povýšen z vojína až na rotného, a Kabaya pro každého z nich našel povzbuzující slovo, kterým jim dodal sílu v těžkých časech a odvalu za nejkrutějších bojů.

Když se vrátili domů do východní Afriky a zjistili, že jim služba v armádě nevynesla ani lidská práva, ani slušnou práci, Kabaya se spolu se svými muži uchýlil ke zločinu. Jejich gang patřil k mnoha jiným, které vznikly v přelidněných slumech v okolí keňského hlavního města Nairobi, ovšem rychle se stal nejmocnějším z nich. Z gangsterů se postupně stali rebelové, ale stále následovali Kabayu. Jejich šéf projevil geniální vůdcovské nadání, ať už velel vojákům, zločincům, či teroristům.

Kabaya ustoupil, aby nechal mladíka samotného uprostřed kaple. V tom okamžiku se jeho zástupce Wilson Gitiri posadil vedle zabitě kozy a položil na podlahu dlouhou mačetu s hrozivě ostrou čepelí – byli jí ozbrojeni všichni Kabayovi lidé – tak, aby ji měl pohotově po pravé ruce.

Kabaya byl vysoký, pohledný a charismatický muž. Vyznačoval se mimořádnou inteligencí a pevně věřil ve svou schopnost získávat lidi na svou stranu rozumnými důvody a šarmem stejně jako rozséváním strachu. Ovšem Wilson Gitiri byl ztělesněním zloby a nenávisti. Byl menšího vzrůstu než jeho velitel, mohutným hrudníkem však připomínal býka. Obličej mu brázdily vystouplé jizvy a permanentně přimhouřené oči neustále vyhlížely možnou hrozbu. Vlasy měl spletené do pevných copů, jež mu na hlavě tvořily hřeben od čela po zátylek a připomínaly vojenskou furažku. Jeho přítomnost v kapli měla jediný cíl – zastrášovat.

U kozí hlavy byl připraven kameninový džbán, otlučený plecháček a kus silného provazu. Gitiri nalil ze džbánu do hrnku menší množství husté a vazké tmavé tekutiny a pak vrátil obě nádoby na původní místo.

Před několika minutami usekl Gitiri jediným máchnutím mačety koze nohu, poté oddělenou končetinu stáhl z kůže, odřízl svalovinu od kostí a nasekal syrové maso na dvacet kostek, které shrnul do dřevěné mísy. I ta stála vedle mrtvého zvířete.

Kabaya pohlédl na Gitiriho, aby se přesvědčil, zda je připraven.

Jeho zástupce přikývl.

„Opakuj po mně tato slova,“ přikázal Kabaya. „Říkám pravdu a slavnostně slibuji před svými druhy z hnutí za sjednocení...“

„Říkám pravdu a slavnostně slibuji před svými druhy z hnutí za sjednocení...“, zněla odezva, jako když poslušný farník opakuje pastorovu nápovědu.

Kabaya předříkával a mladík po něm opakoval přísahu:

*Že budu neustále bojovat za zemi,
za zemi Kirinyagů, kterou jsme obdělávali.
Za zemi, kterou nám Evropané vzali.
A jestli v tomto boji selžu,
necht' mě tato přísaha zabije...*

Gitiri povstal s plechovým hrnkem v jedné a dřevěnou miskou v druhé ruce a pozvedl misku. Kabaya vzal kousek syrového krvavého masa a se slovy: „Necht' mě toto maso zabije,“ ho podal mladíkovi.

Mladý muž, jenž neustále zalétával zrakem ke Gitirimu, jako by se bál ztratit ho z očí, zaváhal. Kabaya ho sežehl pronikavým, mnohem naléhavějším pohledem. Mladík uchopil kousek masa, zopakoval: „Necht' mě toto maso zabije,“ a vložil si jej do úst. Krátce ho požvýkal a s úšklebkem polkl.

Gitiri pozvedl hrnek. Kabaya ho od něj převzal a řekl: „Necht' mě tato krev zabije.“

Mladík větu zopakoval a napil se krve.

Ostatní příslušníci kmene Kikuju shromáždění v kapli s němou hrůzou sledovali, jak se dva oddělené prameny jejich kultury spojily v pevný provazec.

Slavnostní krvavé přísahy tvořily již dlouho ústřední motiv života kmene, i když se v minulosti omezovaly jen na starší příslušníky, povolávané do nejvyšší rady. V uplynulých sedmdesáti letech se zde projevil vliv křesťanství a přísahy se připodobnily rituálu svatého přijímání: krev a tělo Ježíše Krista reprezentované vínem a hostií. Tento obřad představoval temnější, hlubší variantu přijímání, která lépe odpovídala duchu Afriky. Promlouval k samotné podstatě jejich bytostí a všichni – od nejmenších dětí k bělovlasým starcům – věděli, že přísaha složená za takových okolností je posvátným, neporušitelným závazkem.

Kabaya zpěvavým hlasem odříkával poslední věty přísahy a mladík je po něm opakoval:

Přisahám, že nedopustím, aby bílí muži věčně vládli naší zemi...

Přisahám, že budu bojovat na život a na smrt, abych osvobodil naši zemi...

Přisahám, že raději zemřu, než abych zradil naše hnutí Evropanům...

K tomu mi pomáhej Bůh.

Kabaya mladíka propustil a on se vrátil mezi shromážděné příslušníky kmene. Skupinka dospívajících chlapců se na svého přítele usmívala a odměnila ho aplausem. On však jejich radost nesdílel. Díval se do Kabayových očí a chápal, že přísaha je smrtelně vážná. Bude žít jen tak dlouho, dokud ji bude naplňovat.

Vyvolení squatteři skládali jeden po druhém stejnou přísahu, někteří s nadšením, ale většina proto, že jim strach nedovolil odmítnout. Zbývalo jen pět mužů a žen, kteří dosud závazek nesložili, když Kabaya ukázal na muže pozdně středního věku a řekl: „Teď ty. Jak se jmenuješ?“

„Joseph Rumruti,“ odpověděl vyzvaný.

Nebyl vysoký ani silný, měl hubené, kostnaté končetiny a malé vystouplé břicho. Hlavu měl téměř holou a vous hodně prošedivělý. Svě jméno sdělil bázlivě a rozpačitě, jako kdyby se omlouval za svou pozemskou existenci.

„Já jsem Mary Rumrutiová, jeho manželka,“ ozvala se žena po jeho boku, rovněž pokorná a poslušná.

Kabaya se uchechtl. „Takže Marie a Josef, co? Je zde dnes přítomen i váš syn Ježíš?“

Shromáždění muži se vtípů svého vůdce hlasitě zasmáli.

„Ne, pane. My nemáme syna,“ řekl Joseph. „Všemohoucí nás neshledal hodnými, aby nás požehnal dětmi.“

Kabaya si odfrkl. „No dobře... Josephe, Mary, nastal okamžik, kdy složíte slavnostní přísahu. Opakujte po mně...“

„Ne,“ promluvil Joseph stejně tiše jako prve.

V kapli se rozhostilo napjaté ticho nabitě obavami.

„Slyšel jsem dobře, že jsi řekl *ne*?“ zeptal se Kabaya.

„Správně,“ odvětil Joseph. „Nemohu složit vaši přísahu, protože jsem se již zavázal v kostele před tváří Boha, že nebudu mít nic společného s vámi a vašimi renegáty ani s jinými lidmi jako vy.“

„Ženo,“ obrátil se Kabaya k Mary, „pověz svému muži, aby přísahal. Po-
věž mu, aby to udělal, jinak ho k tomu donutím.“

Mary zavrtěla hlavou. „To nemohu udělat. Mám stejný závazek.“

Kabaya přistoupil těsně k Josephovi. Hrozivě se nad ním tyčil, tenké pol-
zlátko civilizovanosti z něj spadlo a odhalilo válečníka se srdcem z železa. Široká
ramena se nadouvala pod khaki košilí, zaťaté pěsti připomínaly hla-
vice kovářských kladiv, zpod převislého obočí planuly černé oči.

„Přísahaj,“ ucedil tiše jako Joseph, ale v jeho hlase zněl mrazivý podtón
hrozby.

Joseph se mu nedokázal podívat do očí. Stál se sklopenou hlavou a třásl
se strachem.

„Ne,“ odmítl znovu. „Nemohu porušit slovo dané Bohu.“

„Nejsi první, kdo se mi staví na odpor,“ řekl Kabaya pohrdavě. „Ale na-
koniec všichni přísahali a ty to také uděláš.“

„Neudělám.“

Napětí v kapli ještě zesílilo. Jeden z přítomných vykřikl: „Přísahaj, Jose-
phe! Pro smilování boží, přísahaj!“

„Poslechni svého přítele,“ nabádal Kabaya. „Řid' se jeho radou.“

Jen ti, kdo mu stáli nejbliž, slyšeli Josephovu odpověď: „Nemohu.“

Slyšel ji i Kabaya.

„Už mám těch pitomostí dost,“ ucedil. „Donutím tě přísahat.“

Otočil se ke svému zástupci: „Lano.“

Gitiri přistoupil k mrtvé koze, odložil misku a hrnek a zvedl silný provaz.
Jeho pohyby byly záměrně pomalé, jako by i ony tvořily součást obřadu.

Otočil se k veliteli a uvázal lano do smyčky, z jejíhož uzlu vyčníval asi dvě
stopy dlouhý volný konec.

Kabaya pokynul hlavou.

Gitiri navlékl smyčku Josephovi přes hlavu a utáhl ji, pak se s koncem
provazu v ruce postavil za něj.

„Máš poslední šanci,“ řekl Kabaya. „Budeš přísahat?“

Joseph zavrtěl hlavou.

„Přísahaj a ušetřím tě,“ obrátil se Kabaya na Mary.

Žena se napřímila v ramenu, vzhledla ke Kabayovi a řekla mu do očí:
„Ne.“

Kabaya potřásl hlavou a pokrčil rameny, jako kdyby nechtěl učinit další
krok, ale neměl na vybranou. Pokynul Gitirimu.

Zástupce velitele přitáhl smyčku těsněji. Jeho tvář neprozrazovala žádné emoce.

Joseph s obtížemi lupal po dechu.

„Podívej se na mě,“ vyzvala ho Mary a on k ní poslušně otočil oči.

„Pořád to může přestat,“ připomněl Kabaya. „Můžeš být volný. Stačí, když složíš přísahu.“

Joseph nereagoval.

Gitiri pomalu přitáhl smyčku ještě těsněji a Joseph již nemohl dýchat.

Kabaya se otočil k pěti svých mužů, na tři z nich ukázal prstem a kývl hlavou k Mary. Vybraní povstalci ženu obstoupili a zvedli mačety.

Dva zbývající, ozbrojení puškami, pozvedli zbraně a namířili je do davu, který se natlačil ke stěnám kaple.

„Když už nechceš zachránit sebe, zachraň alespoň ji,“ vyzval Kabaya Joseph.

„Ne!“ vykřikla Mary a začala prozpěvovat slova třináctého žalmu: „Byť se mi dostalo jíti přes údolí stínu smrti, nebudu se báti zlého...“

Z davu se ozvalo mumlání, které nabylo podoby slova *amen*.

„Strojíš stůl před obličejem mým naproti mým nepřátelům, pomazuješ olejem hlavy mé...“

Kabaya ztratil trpělivost. „Skončete to,“ rozkázal.

Vojáci svého velitele okamžitě poslechli. Gitiri brutálně škulbl provazem a prudce utáhl smyčku, která Josephovi prořízla hrtan a přerušila průdušnici.

Mary viděla, jak se jeho tělo kácí k zemi, a vykřikla, ale vtom už na ni trojice strážných zaútočila mačetami. Čepele se jí zasekly do paží, jež zvedla v marné snaze chránit se, a rozsekaly její trup. V několika vteřinách ležela mrtvá vedle manžela a její krev zalila obě těla.

Kabaya se lhostejně zadíval na mrtvolu a pak se obrátil k posledním třem adeptům přísahy, kteří se tísnili k sobě a vzájemně se objímali.

„Přísahaňte,“ vyzval je.

Zoufalými hlasy, jež volaly, aby jim bylo uvěřeno, poslechli.

LONDÝN

„Než budeme pokračovat, chtěl bych pronést přípitek,“ řekla Saffron Courtney Meerbachová a pozvedla sklenku šampaňského. „Na Gubbinse, který nás všechny svedl dohromady a bez něhož bychom zde dnes nebyli.“

„Na Gubbinse!“ zvolalo sborově dalších pět mužů a žen, kteří seděli u stolu v malém bistru.

Sešli se tam na její pozvání, aby zavzpomínali na dávno uplynulé dny. Restaurace pro ně znamenala staré útočiště. Nacházela se v centru Londýna nedaleko Baker Street, co by kamenem dohodil od velitelství Oddělení pro zvláštní operace, zpravodajské agentury, kde všichni přítomní s jedinou výjimkou za války sloužili. Brigádní generál Gubbins byl jejich velícím důstojníkem.

„Bože můj, že nám ale naháněl strach,“ prohodil s úsměvem drobný kryptoanalytik Leo Marks. „Pořád mě v noci budí ze spaní vzpomínka na okamžik, kdy do mě poprvé zabol ty svoje oči. Milovníci klasiky mezi námi si jistě vzpomenou na baziliška, bájného hada z řeckých pověstí, který dokázal jediným pohledem zabít. Jistě mi dáte za pravdu, že vedle Gubbinse by bazilišek vypadal jako Cukrová víla z Louskáčka.“

Pouze jeden z přítomných se k přípitku připojil ze zdvořilosti, nikoli z nadšení. Byl to vysoký muž s ostře řezanou tvář, zcuchanými tmavě blond vlasy a dokonalým opálením hollywoodské hvězdy. Měl však mírně propadlé líce a v chladných šedých očích člověka, jenž viděl a zažil nepředstavitelné hrůzy, se občas objevil utrápený pohled.

„Pověz mi, má drahá,“ řekl Gerhard Meerbach s lehkým německým akcentem, natáhl se přes stůl a vzal svou manželku za ruku, „proč mám za svou dnešní přítomnost na tomto setkání vděčit právě Gubbinsovi? Chápu, že vás ostatní spojuje, ale já,“ Gerhard pokrčil rameny, „jsem tehdy přece bojoval na druhé straně.“

„Protože, můj nejdražší,“ odpověděla Saffron, „to byl Gubbins, kdo mě koncem dubna pětáctýřicátého roku posadil do letadla do severního Německa, abych se pokusila najít naše pohřešované agenty, mezi nimi i Petera...“

Peter Churchill skromně sklonil obrýlenou hlavu a Saffron pokračovala: „Kdybych se tam nedostala, nikdy bych se nevydala po stopě vysoce ceněných válečných zajatců, které chtěli esesáci vyměnit za úlevy ze strany Spojenců. Nesledovala bych tuto stopu až do...“

Užij jí uklouzlo „Dachau“, ale zarazila se. Nepřála si, aby náladu tohoto setkání narušila děsivá noční můra.

Místo toho tedy řekla: „Přes celé Německo až do italského Tyrolska, kde... Kde jsem tě našla, můj drahý..., a myslela jsem si, že jsem přišla moc pozdě...“

Náhlá a až příliš živá vzpomínka na Gerhardovo vyzáblé, zmučené tělo ležící jako mrtvé připravila Saffron o řeč. V hrdle se jí vytvořil knedlík a musela několikrát zamrkat, aby potlačila slzy. „Promiňte,“ omluvila se šeptem a chvíli trvalo, než se zhluboka nadechla a s nucenou rázností dodala: „Ale mylila jsem se a nakonec všechno dopadlo dobře.“

Kolem stolu se rozhostilo ticho. Všichni uchovávali své hořké vzpomínky a věděli, jak mělce pod povrchem jsou válečné emoce pohřbeny a jak snadno z nich vyvěrá bolest.

Peter Churchill věděl, že v takových okamžicích musí slušný anglický gentleman udělat jediné: zlehčit náladu.

„Zdá se mi, Saffron,“ prohodil, „že spojení Gubbins–Meerbach poněkud zatemňuješ. Kdybych totiž neuvázl ve stejném koncentračním táboře jako Gerhard, neocitli bychom se ve stejném autobusu, neabsolvoval bych s ním tu děsivou vyhlídkovou jízdu přes hory a nemohl bych ho jakžtakž udržet při životě...“ Ohlédl se po Gerhardovi. „Byl jsi v hrozném stavu, kamaráde, nikdo nevěřil, že bys mohl přežít... A já se v tom autobusu ocitl pouze a jediné díky odhodlání Baker Street vysílat mě opakovaně do okupované Francie, až mě nakonec zajali. Z toho plyne, že Gubbinsův zákon platí i pro mě.“

„V tom případě souhlasím, že i já musím brigadýru Gubbinsovi poděkovat,“ připustil Gerhard. „A z celého srdce děkuji i tobě, Petere. Bez tvé pomoci bych zemřel.“

„Nemáš vůbec zač, kamaráde. Každý na mém místě by pomohl. Nepomoci by bylo nelidské.“

Gerhard zamyšleně přikývl. Se zamračeným čelem sbíral myšlenky a ostatní mu poskytli čas, neboť věděli, že jim chce sdělit něco důležitého. Konečně promluvil: „Sedíme tady a mluvíme o válce a já nemohu nemyslet na všechny ty hrůzy, které jsem zažil... Všichni víte, že jsem byl uvězněn,

ale předtím jsem tři roky bojoval na ruské frontě. Byl jsem u Stalingradu skoro až do hořkého konce. Viděl jsem, co dělali s Židy – popravčí čtyř, plynové nákladáky. Všichni mí blízcí přátelé padli. Někdy jsem se cítil, jako by mě osud proklel, když jsem musel překonat tolik hrůzy, tolik utrpení a umírání. Ale pak jsem si řekl ne, osud mi požehnal, skutečně požehnal, neboť jsem se stal svědkem zázraku, Dobelhal jsem se až k okraji hrobu, ale nespádl jsem do něj. Žiju.“

Rozhlédl se po ostatních. Věděl, že trpěli stejně, možná i více než on a že sdílejí své pocity způsobem, jakým to obyčejní lidé nikdy nedokážou. Pokračoval: „A když jsem se probral ze smrtelného spánku, spatřil jsem anděla... Spatřil jsem Saffron, svou jedinou, svou opravdovou lásku.“

I já bych chtěl pronést přípitek. Lámal jsem si hlavu, na co si připít – na štěstí, možná na lásku, na přátelství nebo mír –, ale raději si připijme na to, co je nám všem společné...“ Pozvedl sklenku. „Na život, na to největší požehnání.“

Znovu se napili a to už se objevili číšníci s objednanými pokrmy. Až do toho okamžiku Odetta, manželka Petera Churchilla, štíhlá tmavooká bruneta, beze slova poslouchala, co říkají ostatní. Nyní promluvila s výrazným francouzským přízvukem.

„Jistě pochopíte, Gerharde, že pro mě nebylo snadné smířit se s představou, že budu obědvat s Němcem...“

„Samozřejmě,“ opáčil Gerhard.

„Ale pak mi Saffron napsala a já se dozvěděla, jak jste se vy dva před válkou setkali a zamilovali se do sebe. A potom mi Peter vyprávěl, jak jste oba byli v Sachsenhausenu, a já pochopila, že jste se stal obětí SS stejně jako já. Teď jsme se setkali a já... Inu, už je mi jasné, proč se do vás Saffron zamilovala.“

„*Merci beaucoup, madame,*“ poděkoval Gerhard s lehkou úklonou.

Odetta se jiskřivě zasmála, pak ale nasadila vážný výraz a odpověděla stejně formálně: „*Je vous en prie, monsieur...* Ale zajímala by mě jedna věc. Požádal jste Saffronina otce o ruku jeho dcery? Moc ráda bych totiž věděla, jak zareagoval, když se dozvěděl, že si jeho dcera bere Němce.“

Gerhard se zazubil. „Dobrá otázka! A já nejsem jen tak obyčejný Němec. Moje a Saffronina rodina mají společnou... ehm, minulost...“

„Můj otec zabil jeho otce,“ poznamenala Saffron tak nenuceně, že si nikdo nebyl jistý, jak zareagovat.

Situace se stala ještě složitější, když Gerhard stejně nenuceně dodal: „Je férové přiznat, že se můj otec pokoušel zabít její matku, která byla v té době jeho milénka.“ Na okamžik se odmlčel a doplnil: „Ve skutečnosti ovšem milovala pana Courtneyho.“

„Inu, taková je Afrika,“ poznamenala Saffron, zatímco ostatní se snažili rozmotat záhadu, kdo koho zabil a kdo koho miloval.

„Má drahá, to musí být fascinující příběh a někdy mě určitě musíte seznámit s historií vaší rodiny,“ řekla Odetta. „Ale teď bych ocenila, kdyby mi tvůj manžel odpověděl na mou otázku.“

„Odpovím,“ ujistil ji Gerhard. „Jak víte, když mě Saffron našla, můj život visel na vlásku. Několik měsíců jsem se léčil ve švýcarském sanatoriu, ale i pak jsem byl hodně zesláblý. A celou dobu byla Saffie po mém boku. Když jsem se konečně natolik uzdravil, abych zvládl cestu do Keni, kterou mi lékaři doporučili jako nejlepší místo k završení léčby a nabytí plných sil...“ Odmlčel se a rozhlédl se kolem stolu. „Víte, Keňa je ráj na zemi. Doslova rajská zahrada. A Saffronin domov, statek Lusima... Ach, nemám slov, abych popsal, jak je nádherný. Na vaši otázku jsem sice dosud neodpověděl, *madame*...“

„To ne,“ konstatoval Odettin manžel, „ale jsem vám za to vděčný, neboť vaše vyprávění mě fascinuje. *Garçon!* Ještě dvě láhve vína, když budete tak laskav.“

„Odjeli jsme vlakem do Janova,“ pokračoval Gerhard, „a odtamtud jsme se přeplavili do Alexandrie, odkud nás další loď odvezla přes Suezský průplav a podél pobřeží východní Afriky do Mombasy. Saffronin otec Leon a její nevlastní matka Harriet...“

„Která je nejlepší nevlastní matka, jakou si žena může představit,“ doplnila Saffron.

„... na nás čekali na nábřeží. Leon nás vzal na oběd, a protože svou dceru několik let neviděl...“

„Čtyři roky, abychom byli přesní.“

„... seděl jsem většinu času mlčky, zatímco si oni dva povídali, co všechno se jim přihodilo.“

„Troufám si tvrdit, že se vám hodně ulevilo, když jste nebyl námětem rozhovoru,“ poznamenal Churchill.

„Samozřejmě... A když jsme potom dojedli pudink, Harriet vstala a řekla: „Myslím, že je nejvyšší čas, abychom si my holky odešly přepudrovat nos.“

Netušil jsem, co to znamená. Obě se sebraly a zmizely a já teprve tehdy pochopil, že odešly na toalety... A já jsem zůstal sám se Saffroniným otcem...“

Leon Courtney hodnotil vysokého, hubeného, válkou silně poznamenaného pětáctiletého muže, který seděl naproti němu, stejně pečlivě jako každou jinou investici, k níž se jeho rodina chystala.

Zatím to není špatné, říkal si v duchu. Bezchybné chování, mně projevuje úctu, k Harriet je roztomile zdvořilý a Saffy očividně miluje. Také zaslouží uznání, že nás nechal mluvit a nesnažil se upoutat pozornost. Žádný vejta. Ani zdaleka se nepodobá tomu parchantovi svému otci. Tak se podíváme, z jakého je těsta...

„Nechtěl byste ke kávě sklenku brandy?“ zeptal se Leon.

Gerhard se nesměle usmál. „Počítám, že by s tím můj doktor nesouhlasil.“

„Nesmysl. Nic tak chlapa nenakopne jako brandy.“

Gerhard se mu podíval přímo do očí a dal najevo, že za churavou fasádou se skrývá silná, sebevědomá osobnost. Suše se zasmál.

„Když tak o tom přemýšlím... Ano, děkuji, dám si brandy. Zřejmě ho budu potřebovat.“

„Správný chlapík.“

Číšník přinesl dva šálky kávy doprovázené dvěma dvojími číškami brandy. Na rozdíl od Gerharda Leon věděl, že se za hotelem, v němž obědvali, nachází příjemná zahrada, kde se člověk může posadit do stínu a i delší dobu čekat. Harriet dostala přísné instrukce odvést Saffron z jídelny a počkat na další příkazy.

„Až skončíme, pošlu pro vás pikolika,“ přislíbil Leon.

„Nebud' na toho chudáka moc tvrdý,“ varovala Harriet. „Není mu dobře a Saffron ho zbožňuje. Jestli si ho znepráteleš, uděláš si nepřítele i z ní.“

Leon jen zabručel pod vousy, ale svou dceru hluboce miloval a naučil se jí důvěřovat a respektovat ji. Nebyla by si toho muže vybrala, natož aby na něj čekala celou válku, pokud by si to nezasloužil. Přesto se chtěl na vlastní oči přesvědčit, co je jeho potenciální zeť za člověka.

Nechal Gerharda vypít první doušek koňaku a prohlásil: „Takže vy si chcete vzít mou dceru, nemám pravdu?“

„Ano, pane,“ odvětil Gerhard. V hlase nezazněl ani náznak prosby či lichocení, bylo to prosté konstatování faktu.

„Jste si vědom, že vás zabiju, jestli jí jen zkřívíte vlásek na hlavě?“

Gerhard Leona překvapil. Zvedl koutky ve svém typickém mírně pobaveném úsměvu a odpověděl: „Kdybych jí zkřivil vlásek na hlavě, nemusel byste mě zabíjet. Udělala by to sama.“

Leon si nemohl pomoci a rozesmál se. „Moc pěkně řečeno! Samozřejmě by se o to pokusila. Ale co vy? Dokázal byste se jí ubránit?“

Gerhard pokrčil rameny. „V této chvíli ne. Neubráníl bych se ani malému děcku. Ale až se uzdravím a nabudu plných sil... Nejsem násilník jako můj otec, pane Courtney, ale nejsem ani slaboch a...“ Odmlčel se, sraštil čelo a po krátkém zamyšlení dodal: „Ke svému prvnímu bojovému letu nad Polsko jsem odstartoval za úsvitu prvního září devatenáct set třicet devět, na samém počátku války. Od té doby jsem byl v aktivní službě až do září devatenáct set čtyřiačtyřicet, kdy mě zatkli. Při zpětném pohledu jsem vsutku hrdý na to, že jsem se vždy snažil starat se co nejlépe o muže pod svým velením. Obdržel jsem několik nejvyšších vyznamenání za statečnost, která moje země uděluje. A nakonec to nejdůležitější... Všechny ty medaile mi spolu s hodnostními výločkami strhli, když jsem stál v berlínské soudní síni a odmítl jsem zachránit se před vězením tím, že bych odpřisáhl věrnost tomu zabijáckému šílenci Adolfu Hitlerovi.“

Říkám vám to, pane Courtney, abyste si uvědomil, že nejsem slaboch – ani fyzicky, ani morálně. Oba víme, že Saffron by nikdy nepřipustila, aby jí nějaký muž ovládal. Ale také by nikdy nemilovala muže, jenž by se jí nechal ovládat. A ona mě opravdu miluje. Jsme si tedy navzájem rovni.“

Ano, to teda jste, běželo Leonovi hlavou. Moje holčička vsutku našla sobě rovného. Proto ho neopustila. Dobře věděla, že jiného by už nenašla.

„Troufám si tvrdit, že jste se na tuto chvíli dobře připravil,“ řekl uznale. „Požádat o ruku mé dcery... Jistě jste si lámal hlavu, jak to přijmu, co?“

Gerhard se usmál. „Tak trochu...“

Leon se zazubil. „Já taky. Měl jsem pro vás nachystaný dlouhý seznam otázek. Myslím, že už jsou zbytečné.“

„Děkuji vám, pane.“

Leon zvažněl. „Tady v Keni ztratila za války spousta rodin své nejbližší, milované otce a syny. Někteří vám možná poskytnou dobrodiní pochyb, většina však ne. Nebude to lehké, pro vás ani pro ostatní...“

„Umím si to představit.“

„Ale Saffron vás miluje celým srdcem, o tom nepochybuju.“ Leon se zasvěceně usmál. „Courtneyové to jinak neumí – otevřeně a naplno.“

„Poznal jsem to ve chvíli, kdy jsme se setkali,“ přiznal Gerhard. „Když se Saffy přihítla po sánkařské dráze Cresta a přistála mi ve sněhu u nohou.“

„Ha! To je moje holčička! A já teď vím, že i vy ji milujete – a že ani v nejmenším nejste jako váš otec.“

„To je určitě pravda. Celý život se snažím nebýt jako on.“

„V takovém případě vás s hrdostí a potěšením přivítám do naší rodiny. A nežádám od vás nic, než abyste miloval mou dceru a učinil ji šťastnou. Pokud to budete dodržovat, můžete se spolehnout na mé přátelství, mou podporu a v případě potřeby i mou pomoc. A když nebudete...“

Leon nechal větu nedopovězenou a přivolal číšníka.

„Buďte tak laskav a vyřídte paní Courtneyové – sedí v zahradě s mou dcerou –, že se může bez obav vrátit ke stolu.“

„Zastavili jsme se v Nairobi a nechali se úředně oddat. Slavnostní obřad proběhl o několik dní později v Lusimě,“ vyprávěla Saffron.

„Bože, ten sbor dělníků ze statku,“ vzpomínal nadšeně Gerhard. „Pěvecké sbory v Bavorsku jsou určitě dobré, ale ty africké hlasy... Zněly jako andělský chór.“

„No a tehdy můj drahý manžel zjistil, že nemá jednoho tchána, nýbrž dva,“ navázala Saffron.

„Ach, to je trochu moc i na tebe, má drahá!“ rozesmála se šestá účastnice setkání, bývalá sekretářka brigádního generála Gubbinse Margaret Jacksonová.

„Ale kdepak, je to naprostá pravda,“ ujistil ji Gerhard. „Lusima je vlastně obrovská plantáž, má přes sto tisíc akrů.“

„Mnohem víc,“ zašeptala Saffron.

„Asi jednu desetinu tvoří zemědělská půda a všichni dělníci pocházejí z kmene Kikuju. Zbytek území je ponechán neobdělávaný, prostě divočina, a žijí na něm Masajové, kteří se toulají po širokém okolí a pasou svá stáda. Saffron a já jsme si postavili dům právě v divočině, poblíž napajedla, kam chodí zvěř pít. Nazvali jsme naši rezidenci Cresta Lodge – po sánkařské dráze Cresta ve Svatém Mořici, kde jsme se poprvé setkali.“

Gerhard si při řeči všiml, že se posluchači nechávají – stejně jako kdysi on sám – unášet představou soukromého království v nitru Afriky, kde se Saffron narodila a vyrůstala nekonečně vzdálená od šedivého, mlhavého a bombardovaného poválečného Londýna.

„V době stavby domu jsme bydleli u Leona a Harriet, ale já jsem na projekt dohlížel, takže jsem často tábořil přímo na staveništi,“ pokračoval Gerhard. „Jednou ráno jsem se probudil ještě před úsvitem, což je snad nejlepší denní doba pro pozorování divoké zvěře, a rozhodl jsem se, že si vyjdu na procházku. Bylo docela chladno, protože Cresta Lodge leží asi sedm tisíc stop nad mořem a v takové výšce jsou noci studené. Nehybný vzduch byl průzračný a nejhlasitější zvuk představovalo bzučení hmyzu kolem mě.“

Za domem se nachází několik nízkých pahorků a já se k nim právě blížil, když jsem spatřil, jak se za hřebenem jednoho z nich přede mnou pohybuje jakýsi velký temný obrys. Ještě se docela nerozvedlo, a tak jsem se zastavil, abych si to zvíře mohl pořádně prohlédnout. Chvilí mi trvalo, než jsem pochopil, že je to slon, mohutný býk, který se ke mně blíží. A za ním se vynořila další stvoření – ještě jeden býk a za ním samice s mláďaty, všichni ve vyrovnané řadě. Dvě nejmenší slůňata se choboty přidržovala matek za ocasy a drobně klusala, aby jim stačila.

Jasně si vzpomínám, že mě doslova dojalo, jak něžně a láskyplně se matky ke svým ratolestem chovaly a jak vznešeně se stádo pohybovalo krajinou. Současně se mě však zmocnil stejně intenzivní strach, neboť jsem hleděl na největší a možná i nejnebezpečnější stvoření na této planetě. Sloni připomínali obrovské šedivé živé tanky, které ničí vše, co jim stojí v cestě. Zůstal jsem zcela nehybný a sloni mě minuli necelých třicet yardů daleko. Nechtěl jsem nijak narušit ten majestátní pohled, ale také jsem pochopitelně nechtěl vzbudit jejich nelibost.“

Posluchači ani nedutali, a teprve když Gerhard domluvil, zazněla pochvalná slova. „Vyprávěj ještě něco!“ zvolal Leo Marks.

Gerhard se usmál. „Když na tom trváte... Někdy jsem se večer po skončení stavebních prací vracel na statek, protože tábořit pod hvězdami je sice krásné, ale trávit noc se Saffron je ještě krásnější. Přes rozlehlou usedlost vedou dvě nebo tři hlavní cesty. Samozřejmě nejsou dlážděné, ale zem je tak uježděná, že se po ní dá jet docela rychle. Jednoho večera jsem se blížil k zatáčce, která vede kolem lesíku, takže do ní není vidět. Jel jsem velmi rychle, protože jsem spěchal domů – no a když jsem do té zatáčky vjel,

spatřil jsem uprostřed cesty nosorožčí samici s mládětem. Opovržlivě se po mně podívala a odběhla po silnici s mladým v patách. Řeknu vám, že pohled na obrovský tlustý zadek nosorožčí samice, která před vámi utíká, není zrovna hezký. Je však mnohem přijatelnější než pohled na tu samou samici zepředu, když se na vás řítí.“

Gerhard se odmlčel a dodal: „Jindy jsem málem vjel do smečky lvů, která právě pořádala orgie, co mi připomněly pár berlínských nočních klubů ještě před nástupem Hitlera. Ale to už je dlouhý příběh a podle mě nevhodný do slušné restaurace za denního světla.“

„Povězte nám něco o domorodém obyvatelstvu,“ požádal Peter Churchill. „Dnes se člověk v tisku dočítá o Keni poněkud znepokojivé zprávy. Však víte, ti rebelové...“

„Z hnutí Mau Mau,“ upřesnila Saffron.

„Ano, ti. Máte s nimi nějaké problémy tam, kde žijete?“

„Díky Bohu zatím ne,“ odpověděla Saffron. „Hnutí Mau Mau je záležitost kmene Kikuju. Kikujové jsou farmáři a řada jich na našem statku žije a pracuje na obdělávané půdě. Ale v divočině, kde máme s Gerhardem dům, žijí Masajové, pastevcí, kteří nemají s Mau Mau nic společného.“

„Náčelník Masajů na statku Lusima je mimořádný muž,“ navázal Gerhard. „Jmenuje se Manyoro. Před mnoha lety, když byl Leon mladý armádní důstojník, byl Manyoro jeho seržant. Leon mu zachránil život.“

„Manyoro byl raněn v boji s rebely z kmene Nandi,“ vysvětlovala Saffron. „Můj otec ho nesl několik dní na zádech, aby ho dostal na posvátnou horu Lonsonyo, kde žila jeho matka, která mu zranění vyléčila. Ta žena je zázračná domorodá léčitelka. Od té doby se Manyoro a můj otec pokládají za rodné bratry.“

„Ale běloch se přece nemůže až tak sblížit s černochem, dokonce ani v místě jako Keňa,“ namítl Marks. „Podle toho, co jsem se dočetl, je to území plné idiotů, kteří věří, že černoši stojí vývojově jen jeden stupeň nad opicemi.“

„Máš pravdu,“ potvrdila Saffron. „Ale jak říkáš, jsou to zatracení idioti.“

„Věřte mi, Leo, Manyoro je pro Saffron jako druhý otec,“ řekl Gerhard.

„Chudák Gerdi.“ Saffron se naklonila a položila svému muži ruku na rameno. „Měl pocit, že přežil výslech třetího stupně, když s ním táta Courtney skončil. To ještě netušil, co ho čeká, až se setká s Manyorem.“

„Vyjádřil se stejně jasně jako Leon Courtney – jestli Saffron jakkoliv ublížím, stane se mým smrtelným nepřítelem.“

„Byl takový jen proto, že mě miluje jako vlastní dceru. Ujistila jsem ho, že jsem si vybrala toho pravého, a on Gerharda objal a začal mě poučovat.“

Gerhard se zasmál. „Měli jste ho slyšet. Říkal Saffy, že mi musí dát mnoho, mnoho dětí...“

„Zatím se mi povedly dvě, pěkný páreček, a připadá mi to tak akorát.“

„Jak se jmenují?“ chtěla vědět Margaret.

„Alexander, tomu jsou čtyři, a dvouletá Nichola. Ale my jim říkáme Zander a Kika, protože oni tak svá jména vyslovují.“

„Přivezli jste je s sebou do Anglie?“

Saffron posmutněle zavrtěla hlavou. „Ne. Samozřejmě jsme o tom uvažovali, ale pro děti je mnohem lepší zůstat doma s prarodiči a chůvou, obklopeni lidmi, kteří je milují. Plahočit se s námi po Evropě by pro ně bylo nesmírně náročné. Jsou příliš malé, aby chápaly, co se kolem nich děje.“ Nostalgicky se usmála. „Dnes ráno mi přišel dopis od Harriet. Píše, jak jsou Zander a Kika šťastní a jak se mají dobře, když je všichni rozmazlují. Snažila se mě uklidnit, ale to víte, poplakala jsem si.“

„Myslím, že jste udělali dobře,“ poklepala jí Margaret na předloktí a pak se podívala na Gerharda. „Promiňte, že jsem přerušila vaše vyprávění.“

„Nemáte důvod omlouvat se. Chtěl jsem jen zopakovat poslední příkaz, který Manyoro Saffy dal. Řekl jí, že až zestárne, bude její posvátnou povinností najít pro mě nové mladé manželky a postarat se, aby se řádně chovaly a povily další potomstvo.“

„Tomu se říká rada do života!“ zvolal Churchill.

„Pche,“ odfrkla Odetta jako pravá Francouzka a obrátila oči v sloup. Pak se usmála a řekla: „Vida, přichází Pierre!“

Ostatní se otočili ke kuchyni, z níž právě vyšel šéfkuchař a majitel podniku Pierre Duforge, utíral si zpcené čelo a mířil k nim.

„Ah, mes amis,“ řekl, když se zastavil u stolu. „Jak už je to dávno, co jsem vás tu všechny viděl. A Odetta...“ Odmlčel se a několikrát polkl naprázdno. „Je mi opravdovou ctí vás opět obsluhovat u mého stolu. Viděl jsem ten film o vás, jak v něm vaši postavu hrála Anna Neagleová, a moje žena mě musela neustále napomínat, ať nevstávám a nevolám, že znám skutečnou Odettu.“

Odetta se zasmála. „Děkuji, Pierre. I pro mě je potěšením, že jsem zase u vás.“

Jako její spolubojovnice a veteránka ze SOE Saffron samozřejmě znala příběh Odetty Sansomové, jak se tehdy jmenovala, její působení tajné agentky v okupované Francii, dopadení gestapem a kruté mučení, jemuž byla vystavena v koncentračním táboře Ravensbrück. Po válce však žila v Keni a netušila, jak slavnou se Odetta v Evropě stala.

„Chci vám vyjádřit upřímnou úctu,“ pokračoval Pierre, „a zároveň soucit s vašim utrpením. Věci, co vám ti špinaví Bošové dělali... Nejsou o nic lepší než divoši.“

Pierre vycítil, že se kolem stolu rozhostily tiché rozpaky, a vykoktal: „Řekl jsem snad něco nevhodného?“

Gerhard se na něj povzbudivě usmál. „Kdepak, Pierre... Jde jenom o to, že já sám jsem špinavý Boš. Ale máte pravdu. Někteří Němci se chovali hůř než divoši a dělali věci, které mě nutí hluboce se stydět za svou vlast. Většina Němců však taková není. Nejsme horší ani lepší než jiné národy.“

„Dívejte se na to jako já,“ dodal Leo Marks. „Já jsem Žid a pojedl jsem s ním chléb.“

„Věřte mi, nechtěl jsem se nikoho dotknout. A prosím, abyste přijali tyto pokrmy na účet podniku, jak říkají Američané.“

„Děkujeme, Pierre, je to od vás velmi laskavé. A nedělejte si starosti, myslíte to dobře. Důležité je, že válka skončila. Teď můžeme žít v míru.“

Saffron vzala Gerharda za ruku a pohlédla mu do očí. Žili spolu šest let, ale pořád jí připadalo jako zázrak, že jej má po svém boku.

„Krásně řečeno.“

Přeložil Dalibor Míček